

dostni lahkomišelnosti, tembolj pozneje delal za očetovo hišo — dočim mu je bil tisti sin, ki ga je vedno ubogal in vse izvrševal v slepi pokorščini, manj ljub! Tako je govoril voditelj mladine g. Terseglav v Mirnu dne 20. avgusta 1909. l. — Taka moralna vzgoja! Res, edinole mogoč produkt klerikalnega filozofa, ki nima v sebi niti trohice vzgojnega preudarka, da ne uvideva, v kako demoralizacijo privedo lahko mladino taki nauki in taki zgledi. Učiteljstvo pozor! Ne daj na tako nesramen način demoralizovati naše mladine, nastopite vedno s skrajnimi sredstvi, ker ta človek ni le demoralizator mladine in oznanjevalec nove vere izkvarjenega krščanstva, s tem da hoče izpodrinuti ljubezen do sovražnikov in jo nadomestiti s strupenim sovraštvom — on je demagog, in plega tega popolen brezverec, ateist!

Mladina postane narod, in gotovo ni tako naivnega človeka med nami, ki bi upal, da se v polni meri izprijeva mladina pobješa in ustvari kdaj polnoštevilno dober narod.

Pozor, učiteljstvo obmejnih dežel! Ti ljudje niso zadovoljni, da zastrupljajo naše ljudstvo in mladino po Kranjskem; s krivo vero hodijo tudi preko mej, hodijo na Primorsko in se s svojimi brezverskimi nauki izkušajo uveljavljati tudi na Štajerskem. Javno si upajo oznanjati popolnoma novo krščansko moralno, nove nauke, ki nimajo niti trohice sličnosti z onimi Krista — oni oznanjajo [popolnoma novi Terseglavizem.

Oni izrabljajo socialni [duh Zveličarjevih naukov, da se okoristijo samega sebe, da si napolnijo svoje žepce in želodec, a izmozgavajo pri tem naše ljudstvo, ki živi v mnenju, da to, kar stori zanje, bo všteto njemu v zveličanje in da opravlja s tem dobrodelne namene.

Toda mi, ki poznamo dušo tega oznanjevalca „nove krščanske morale“, se ne čudimo njega početju, ker z njim vsi klerikalci nimajo niti trohice vere v krščanstvo, nimajo niti trohice vere v Boga in pristnost naukov njega sinu — Krista.

Priobčili smo v „Obrambnem vestniku“ našega lista št. 37. pod naslovom „G. Terseglav“ in „Da izvajamo konsekvence na podlagi klerikalnih načel“ dve notici, ki sta jasni pričci brezverstvu — ateizmu g. Terseglava in obenem vseh klerikalcev boljše vrste, na kateri se ni upal g. Terseglav niti črhiniti in je z njim molčala vsa klerikalna javnost.

Konstatirali smo brezverstvo teh ljudi na podlagi njih lastnih izjav. — Vse molči — ne upajo si na dan!

Tako je, če se klerikalcu dokaže brezverstvo — potuhne se in molči, da o tem ne bi zvedela širša javnost.

In sedaj pride ta mož in izjavi, da bo spisal v zagovor svojemu govoru v Mirnu celo brošuro — ko smo vendar že popolnoma jasno dokazali, da je on sam istotako brezverec, kakor je bil brezveren ves njegov govor v Mirnu, in ni niti črhnil na to!

Trseglav, ateist prve vrste, in ljubljanski škof, prevzvišeni gospod Anton Bonaventura Jeglič, pripuščata, da se pišejo zagovori in vzgojuje mladina po takih brezvercih, ki javno oznanjujejo krive nauke — pokvarjeno kr-

ščansko moralo in vse to pod patronanco prvoboriteljev vere!

G. Terseglav! Vaše besede, ki ste jih izgovorili dne 25. marca 1908. l. in smo jih priobčili v svojem listu št. 37., pričajo dovolj jasno o Vašem notranjem verskem prepričanju in ateizmu — ne potrebujemo nikakih zagovorov kar se tiče Vašega krivoverskega govora v Mirnu, ker vemo, da bo brošura ali pisana v duhu, ki ne odgovarja Vašemu notranjemu prepričanju, ali pa nov izbruh Vašega protikrščanskega mišljenja in nova slika Vaše duše.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra K 184.441'27.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Nepristranost na deželni meščanski šoli v Celju.

„Narodni Dnevnik“ piše: Ravnatelj Paulu ni dala letos pri vpisovanju učencev na deželno meščansko šolo v Celju miru politična žilica. Ako se mu je zdelo, da kateri dečko ni vedel gladko nemški, ga je takoj zavrnil in delal svoje opazke. Mi g. ravnatelj odločno povemo, da je deželna meščanska šola v Celju namenjena Slovincem in Nemcem in da torej ne gre neopravičeno zavračati slov. dečkov, ki so sicer, kakor kažejo učni uspehi, zmeraj pridnejši in boljši kot nemški. Tako postopanje deželnega uradnika proti domačemu prebivalstvu je, milo povedano, nesramnost.

Nadalje poroča isti list:

Z ozirom na našo notico o zgorajšnji zadevi smo po daljši informaciji dognali, da je bilo res precej slovenskih dečkov zavrženih, da pa je tudi več nemških dečkov iz nemške mestne ljudske šole padlo pri sprejemnem izpitu. Zaradi tega se ne more govoriti o kaki pristranosti pri sprejemu na deželno-meščansko šolo, kar s tem vzamemo na znanje. Pač pa je res, da moramo tembolj zahtevati slovensko meščansko šolo, ker veliko slovenskih dečkov ne more priti v to deželno meščansko šolo edinole zaradi slabega znanja nemščine.

Opomba uredništva: Ta zahteva je popolnoma opravičena! Slovenska mladina v slovensko šolo!

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

želi ter v ime svoje in Francke srčno pozdravlja Tebe in gospo ves

Tvoj Dreje.

Zvonček dobiš v teku enega tedna! Res!

II.

(Kratka vsebina: 1. Obisk pri Gregorčiču. 2. Spisi humoristični Volaričevi.

Dragi Janko.

Pričakoval sem Te v Št. Peter, a zaman. No, povedal si, zakaj nisi prišel. Že Kavsi mi je pisal, da si bil pri njem, kar me jako veseli. Menim, da si bil zadovoljen v Šmarji. Tudi prav praviš, da je Kavsi blaga duša. Ni duhovit in niti kak odličen talent, toda odkritosrčen, dober fant. Čudim se pa, da se Ti je zdel tožen. Navadno je on jako vesel, smeje se iz srca — jaz se vedno smejem njegovemu smehu, kedar sva vkupe. Morda se je izpremenil, kar se nisva videla. Kdo ve, kaj človeka večkrat tare?! — Poljšak je vrl narodnjak, značaj njegov mi dopade; prikupil se mi je takoj prvi dan, ko sva bila s Kavsom pri njem. — Kar praviš o „krasotici“ — to Ti verujem, saj se je i meni zgodilo tako. Škoda, da je navezana taka ženska na ono — tnal!

Dr. Lampetu nisem še nič pisal, a mu

Narodno obrambno delo.

Na shodu narodno-radikalnega dijaštva v Ljubljani je poročal jurist Brunčko o narodnem obrambnem delu.

Podajemo tu glavne točke:

Kakor hitro smo se zavedali Slovenci svoje narodnosti, smo prišli v konflikt s svojimi sosedi. Enakopravnost je za Slovence samo na papirju. Da morejo še uspešnejše nas pritiskati, so ustanovili Nemci svoj „Schulverein“, ki se je — spočetkoma navidezno samo kulturno društvo — kmalu prelevil v germanizatorsko organizacijo. Kmalu na to je nastal v Berlinu „Alldeutscher Verband“, centrala pomenčevanja, odkoder se vsako leto siplje k nam po 200.000 nemških mark. Potem so zrasla gospodarska društva: Böhmerwald-Bund in Südmarka. Nemcem so se ustavili prvi Čehi s svojo „Šolsko Matice“ ter „Severočeško“ in „Pošumavsko jednoto“, društvom „Komensky“ itd. Potem so prišli avstrijski Poljaki in nazadnje Slovenci s svojo „Družbo Cirila in Metoda“. Slično društvo imajo Hrvati v Istri.

Referent govori nato o nedostatkih našega narodnega obrambnega dela Cirila-Metodove družbe, ki ne zadostuje več, ne more paralizirati delovanja „Südmarke“. Za vsako posamezno posestvo se je treba bojevati. Za teritorijalen boj gre. Povsod se decentralizira narodno obrambno delo, nastajajo podružnice z lastno iniciativo. Voditi je treba natančno statistiko, izdelovati mape. Skrajni čas je, da se tudi mi bolj v tem delu organiziramo, saj je manjšinsko vprašanje za nas eksistenčno vprašanje. Tudi mi moramo hoditi za zgledom od drugod, tudi mi moramo ustanavljati „Narodne svete“, sestaviti načrte narodnega obrambnega delovanja, le na ta način bomo dosegli sistematičnih in trajnih uspehov. Ideje narodne obrambe se moramo oprijeti vsi brez razlike stanu in prepričanja. Voditi moramo natančen pregled nad svojo in nasprotnikovo silo, študirati moramo podrobno izseljevanje in priseljevanje našega nasprotnega življa in polagoma pripraviti vseslovenski narodni svet. Naša rešitev je edino-le v intenzivnem smotrenem in skupnem delu.

V debato so posegli številni udeležniki shoda. Hawzik je omenjal češkega narodnega obrambnega dela. Dr. Fetih-Frankheim je govoril o ljuskem štetju in je priporočal privatno ljudsko štetje. Potovalni učitelj Ante Beg je pozival k sodelovanju pri sestavi narodnega katastra.

Nato je prevzel besedo tehn. Mačkovšek, ki je referiral o statističnem problemu Slovencev. Podlaga njegovega referata so pred vsem štetja centralne statistične komisije. Ta štetja niso povse pravilna. Če hočemo govoriti o napredovanju in nazadovanju Slovencev, se moramo ozreti na druge narode v Avstriji. Rezultat tega primerjanja za nas ni razveseljiv, je skoro obupen. Slovani smo relativno najbolj padli, posebno l. 1900. Kje tiče vzroki?

Imamo število otrok do 10 let pod normalo. Da se Slovenci tako malo množimo, so vzrok slabe gmotne razmere. Najbolj smo nazadovali na Primorskem, potem na Štajerskem in na Koroškem, edino na Kranjskem je prirastek.

bom v kratkem. — Čestitam vaovič k dobremu uspehu z „Iskricami“, ter me veseli, da si se oglasil tudi k „Družbi sv. M.“

Tam lahko uspešno deluješ, osobito ker se mi zdi, da znaš pogoditi stvar v ljudskem duhu in priprostemu narodu umljivo in primerno. A tudi plačajo Ti, ako sprejmejo — pa bo Janko pohajkoval o počitnicah. Dr. Sketa visoko cenim. Poznam ga iz njegovih spisov v Kresu.

Zdaj pa kaj o meni. — Šel sem bil peplnično sredo skozi Renče na Gradišče. Gregorčič me prijazno sprejme. Ostal sem pri njem do zjutraj ter sem potel, šel k zborovanju v Št. Peter.

Pila sva do punctum polnoči izvrstno kapljico in se pogovarjala o mnogočem. Da je bil ta večer zelo lep in prijeten, ni mi treba posebno povdarjati. Zvedel sem marsikaj zanimivega. Glavna stvar pa je bila ta: Pesnik mi je pisal že teden dni poprej, da mi hoče priskrbeti l. mesto na šoli družbe sv. Cirila in M. v Trstu, ako bi hotel sprejeti to službo. Odgovoril sem: da. Na to je on pisal v Ljubljano voditeljem družbinem in Ti so bili s tem zadovoljni, rekel bi veseli.

Pri Simonu imel bi jaz izvedeti razmere

Velika rak-rana je izseljevanje, vzame nam najboljših ljudi. Kdor se vrača, pride bolan, star in nikomur več ne more koristiti. Izgublamo ljudi in zemljo. Bojevati imamo tri bitve; ob Dravi, v mestih in ob morju. Nismo pa pripravljeni. Referent se nato peča z razmerami v posameznih krajih. Zavedati se moramo svoje sile in potem pridemo do velikih manjšin v Gradcu in Celovcu ter do slovenske večine v Trstu. Verujemo v bodočnost našega naroda.

Klerikalci v Belgiji!

V Belgiji so klerikalci 25 let na krmilu državne uprave. Takoj l. 1884. so odpravili liberalni šolski zakon iz l. 1879. L. 1885. je izginilo izmed 1933 državnih ljudskih šol 877, zato pa je dobilo 1465 duhovniških pravico javnosti. L. 1902. je bilo na šolah 3708 neizprašanih učiteljev, danes jih je že okoli 4500. Samo od leta 1902. do 1905. je vstopilo 390 izobraženih ljudi v šolsko službo. V treh letih se je število učiteljev-duhovnikov povečalo od 8696 na 10351, to je za 19%. In kaj uče ti ljudje? Samo veronauk, življenje svetnikov in utrjevanje v veri, dočim se drugi predmeti zanemarjajo kot docela odveč in brezverski.

V Belgiji še danes ni šolske obveznosti. V nekem bruselskem predmestju ne pohaja šole izmed 10.671 otrok med 6. in 12. letom starosti celih 3200! V vsi Belgiji je nad 150.000 otrok, ki nikdar ne vidijo od znotraj šole! Najslabše je v flemških provincih, kjer je najmočnejša trdujava prave vere. Pri naboru l. 1906. se je tam izkazalo, da je izmed 1000 nabornikov bilo jih je le 84, ki so izdelali ljudsko šolo, 180 jih je pa bilo, ki niso znali ne brati ne pisati. Za dva odstotka je šla izobrazba ljudske šole nazaj v petindvajsetih letih.

Take razmere so klerikalcem všeč, zato pa jim je toliko ležeče na tem, da bi povsod dobili vso oblast v roke in da bi ljudstvo ostalo v nevednosti, ker le v kalnem morejo klerikalci ribariti, kakor in kolikor se jim ljubi.

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

VII. občni zbor.

Ta se je vršil dne 11. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne v Ferdinandiju v Gradcu. Udeležilo se ga je 130 članov in mnogo gostov. Zborovalce je pozdravil predsednik Slana, tajnik Eichmeyer pa je podal poročilo o zadnjih dveh letih. Iz tega posnemljemo: 18 članom se je izplačalo 25.920 K (proti 23.500 kron v istem razdobju prej.) Skupna vsota izplačanih podpor znaša okroglo 100.000 kron, čeprav društvo obstoji šele 13 1/2 let. Rezervni zaklad je narastel nad 10.200 K. Upravni stroški so znašali le 4-4% vplačanih doneskov. Število članov ni zaradi slabega gmotnega stanja članov in iz drugih vzrokov posebno

Dalje v prilogi.

natančneje. Razvidel sem da bi imel lahko čez tisoč dohodkov na leto. Vse prav in dobro. Toda 2 stvari sta me motili:

1.) V slučaju bolezni (kdo ve, kaj in kdaj zadane človeka?! ne bi imel plače. (Zlodja, saj bi moral potem skočiti v morje!)

2.) Mesto bode sčasoma, morda celo v kratkem prisiljeno vsled postave sprejeti to šolo v svoje področje — a kdo me zagotovi, da obdrži mestno lahovsko starešinstvo tudi učiteljsko tedanje osobe. Nobeden ne. — No, zato pa nimam velikega veselja do omenjene službe, ker — dasi dobra — ni gotova. A boljše „malo, pa gotovo“, nego veliko nestalnega. Ali nimam prav?

Sicer pa mislijo gospodje v Ljubljani še zdaj, da pojdem v Trst ter pričakujejo mojih dokumentov — kajti rekli so mi, da gotovo dobim, naj le vložim prošnjo, četudi je termin razpisa že pretekel. Tudi so zadovoljni, da bi nastopil šele s prihodomim šolskim letom, ne kakor je bilo rečeno: o Veliki noči. — A jaz ne grem. Čakal bom pa druge „sreče“. Morda je Bog odločil tudi meni kako zrno dobrote; čakajmo!

V „Soči“ si bral, da „me izgube“. To je pisal Žnidarčič, ker je zvedel o omenjeni